

1797

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Januariusnak 17-dik napján 1797-ik
esztendőben.*

Hadi Történetek.

Kehl várát, mellynek környékén sok szegény legénynek meg mettzetett a' torka, e' folyó hólnapnak 9-ikén izerentséssen vissza nyerték vitéz seregeink. Ezen örvendetes izenettel a' múlt vasárnap reggel érkezett ide az ifjú Gr. *Latour* lovas Kapitány, és dél előtt 11's 12 óra közt 36 sipos postilionokkal bé is járta a' belső várasnak nevezetesebb útzáit. A' vár előtt lévő földi erősségeknek vitézeink által Jan. 1-ső napján lett el foglaltattása, és a' *Strafsburgba* vivő hidnak, újonnan építettett batteriainkból való öszve lövöldöztethetése nyitott útat ezen szerentsés történetre, mellyet látván *Moró* Frantzia fő vezér, Jan.

9-ikén által küldötte *Desaix* Generálist sántzainkba, hatalmat adván nékie a' Gr. *Latour* hadi Tárnokmesterrel való capitulatióra, melly a' következendő öt tikkelyekből állott: 1) Ma és hólnap (t. i. Jan. 9-ik és 10-ik napjain) ki fognak a' Frantzia truppok *Kéhl*ből költözni és 2) Jan. 10-ikén, dél után 4 óraker Austriai seregek fognak oda bé marsirozni, és mind azt, a' mit az elsőbkek magokkal el nem vihetnek, az utólsóbbaknak hátra hagyni. 3) Azon szempillantástól fogva mind a' két részről meg szünik az ellenségeskedés, a' Cs. K. seregek a' temető mellett lévő redutákat, és a' várba vivő sorompót leg ottan el foglallyák, és mind a' két részről erőssen meg fog parantsoltatni, hogy a' külső vigyázatok el ne távozzának ör álló helyeikről. 4) Más nap, úgymint Jan. 10-dikén, dél után 4 óraker a' sorompónak túlsó részére takarodnak a' Frantziák. 5) Mind a' két részről stabalis tilztek küldetnek kezességül, a' kik a' jelenvaló capitulatiónak bé tellyesiteség ott maradjanak, hanem azon szempillantásban, a' mellyben a' Cs. K. seregek a' *Kéhl*i erősségnek birtokába bé lépnek, fel váltattassanak. *Költ a' Kéhl*i erősség előtt való sántzokban Jan. 9-ik napján 1797. éft. *Desaix divisionalis* Generális, és Gr. *Baillet Latour* Cs. K. hadi Tárnokmester közt.

A' Januariusnak első napján történt szerentsés tsatáról illyetén tudósítást küldött *Károly* Kir. Fő Hertzeg *Offenburgi* fő kvártélyából Jan. 6-ik napján: Minekutánna az elsőb tranchéből, az az fő sántzból az ellenség bé sántzolt tábora felé vonatott *bojauxok*, az az, kigyó járású forma utak annyi tökéletességre mentek volna, hogy azokból mind az úgy nevezett Svábsántzait, mind a' pallizádált, az az, hegyes karókkal környül vétetett hegyes batteriáit az ellenségnek bátrán meg lehetett volna támadni: 8 batallion gyalogságot, u. m. a' *Sztáray*, *d' Alton*, *Nadásdy*, *Kinsky* *Ferentz*, *Károly* Fő Hertzeg, *Wallis Olivier* és *de Ligne* gyalog regementjeiből egy egy batalliont

állíttatott ki Gr. *Latour* hadi Tárnokmester Jan. 1-ső napján, a' mellyek az ellenség észre vevése nélkül ebéd után a' fő sántzba öfzve gyűlvén, az alatt is pedig, még a' reggel el kezdetett ágyú ropogások meg nem szülvén, dél után négy órakor két colonnéra osztattak fel. Ennek egyike az *Orániai* Hertzeg *Fridrik*, a' másik *Zoph* Generális vezérlésekre bizattak. Az elsőnek avantgardéja, melly a' *Sztáray* és *d'Alton* batallionyaiból volt formálva, dél után 4 órakor a' pallisádált sántzot két oldalról meg támadván, annak ágyú golyóbisok által üttetett résein bé rohant, az ott lévő ellenséget rész szerént bajonettaival által döföste, rész szerént meg futamtatta, 's őket üzőbe vevén, és övedzésig való vizén utánnok menvén, velek együtt nagy sántzaikba bé rohant, a' mellyekben fekűt Frantziákat töbnire mind meg öldöste, tulajdon ágyúikat reájok fordította, 's a' kártáts golyóbisokkal sokat küldött közülök a' más világra. — Az *Orániai* Hertzeg tanúbizony-sága szerént, nagyon meg különböztették magokat ezen történetben azon két batallionnak Kom-mendánsai, úgymint, a' *Sztáray* batallionjának Kom-mendánsa *Mungáts*, a' *d'Alton*jének *Sajtschek* Kapitányok; nem különben a' *Nádasdi* regemen-téből való zászló tartó *Hajnisoh* a' *Sztáray* ba-tallionjának, és *Hadnagy Fargas* a' *d'Alton* ba-tallionjának vezérei. — — *Mungáts* Kapitány, mind itten mutatott jeles vitézsége, mind az ál-tal nagy ditsiretet érdemlett, hogy most harmad-szor ajánlotta magát az ehez hasonló veszedel-mes expeditiónak végbe vitelére, és minap ka-pott sebeiből még meg sem gyógyult tökéllete-sen. — Nem kevesebb ditsiretet érdemel a' *Sztá-ray* regimentjének Obestere *Balquen*, a' ki nem-tsak az, hogy önként magára vállalta azon bata-lionnak commandirozását, hanem e' mellett, vi-tézi bátorsága 's jeles példája által is másokat fel gerjesztett.

Ugyan azon idő pontyában, t. i. dél után 4 órakor, rohant a' második colonne a' Svábsántzra,

a' bastionált és kettős mély gödörrel körül vétetett redutára, a' mellyekben vólt ellenséget vagy meg öldöste, vagy pedig el üzte. A' fegyver élettől meg menekedtek rész szerént a' bé sántzolt Fr. tábor helyre, rész szerént *Kéhl* városába futottak, de futásokban is sokat a' földre terítették közülök a' reájok süttetett kártáts golyóbisok. — Ezen colonnénál lévő tiszteket mindnyajokat nagyon magasztallya *Zoph* Generális. Nevezetesen pedig *Eiffler* fő hadnagyot a' *Wallis Olivier*; *Gépert* all-hadnagyot a' *Kinsky Ferentz* batallionnyaiból, és *Palm* pattantyús all-tisztet az ártillériától. A' két elsőbb tizt nemcsak bámúlasra indította, hanem olly nagy zürzavarba keverte az ellenséget, hogy tellyességgel nem tudott magán segíteni, az utolsó pedig nemcsak el foglalta a' Fr. ágyúkat és muniókat, hanem a' vele lévő pattantyusoknak segítségék által, azokat az ellenségre fordította, 's azoknak tüze által őket meg futamtatta.

Közönségessen felettébb magasztallya Gróf *Latour* hadi Tárnokmester a' kormánya alatt lévő Cs. K. seregeknek a' *Kéhl* erősségnek ostromlása alatt mutatott hívségeket, kéfzségeket, iparkodásokat, álhatatosságokat, és rendkívül való vitézségeket, a' mellyek által valójában méltókká tették magokat az Ő Felsőge különös kegyelmességére.

Az ellenségtől nyéretett ágyúknak és munióknak száma nem kevés. A' töllök el vétetett sántzok tömve vóltanak Frantzia hólt testekkel; a' sebbe esteknek száma is nem kevés vólt, e' mellett 4 fő-tizt és 82 all-tizt 's köz ember fogatott el közülök. — Részünkről egy fel-tizt, és 54 all-tizt 's köz ember maradt a' tsata piatzon; 12 tizt, és 323 all-tizt 's köz ember kapott sebet; végtére 29 all-tizt és köz ember tévelyedett el. — A' meg hóltak közt vólt Zászlótartó *Louvier a' de Ligne* gyalog seregéből. — Sebbe estenek *Longi* Fel-Hadnagy, és *Ordódy* Zászlótartó

a' *Sztáray* regementjéből; *Gundian* Kapitány és *Koskovich* All-Hadnagy a' *Kinskyéből*; *Tiroin* és *Chauvaux* Kapitányok, 's *Charon* All-Hadnagy a' *de Lignéből*; *Becker* Kapitány, *Schreyer* Fel- és *Lobusz* All-Hadnagyok a' *Kaunitzéből*; *Kaszinsky* Fel-Hadnagy, *Landenberg*, *Farkos* és *Eggs* All-Hadnagyok a' *d'Altonéből*.

Egy. Januariusnak 2 ik napján költ *Offenburgi* magános levél ekként szól ezen fellyebb le irt hadi történetről; A' tegnap dél utáni ostromlás által egynéhány lépésekkel közelébb jutottak az ostromló Cs. K. seregek a' magok tzeilyához. Dél után 4 óraker, mind a' Sváb nevezetű sántzokat, mind a' vár előtt lévő nagy sántzot meg tamadták, 's szerentsésen el 's foglalták az ellenségtől, a' melly alkalmatossággal 7 ágyú és 300 Frantzia estek a' gyözededelmeknek kezekbe. A' *Rénuson* lévő hidnak öszve rontására készitetett, és azon este a' vizén le botsattatott alkotmány történetből meg gyulladván, a' viz tetején is porrá égett.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Frantzia Ország.

A' Lord *Malmesbury* Anglus Követ Ministernek, *Párisból* Dec. 22-ik napján lett el meneteléről, 's e' miatt az el kezdett békességes tractának félbe lett szakadásáról kölömbözö értelemben vagon a' *Párisi* Publikum. A' *Jakobiusi* indulattal biró, és a' háború alatt meg gazdagodott emberek örvendenek ezen történeten, 's ohajtyák, hogy hazájoknak 's az emberi nemzetnek romlásával is még egy két ezftendökig tartson a' háború. — Ellenben azok, a' kik józanabb értelemmel birván a' köz jót a' maganos nyereségnek eleibe teszik, a' kik a' hádakozas terhe alatt el fáradtak, és a' kik könyves szemekkel néznek a' ki ontatott emberi vérré, sajnállyák a' békességes tractának félbe lett szakadását.

Adott ugyan ki a' Directorium Lord *Malmesbury* el menetele után következett napon egy

írást, a' mellyben magát mentegezni, 's a' *Londoni* udvart ótsarlani, 's a' félbe szakadt békeséges alku okának lenni mondja: vagynak mindazáltal, nemcsak a' kösség, hanem a' lakosok értelmesebb része közt is sokan olyanak, a' kik a' *Párisi* Directorium dölfösségének tulajdonitják ezen kedvetlen történetet.

A' Directorium által közönségessé tétetett mentegető írásra illyetén jegyzést adott ki az úgy nevezett *Novellás Politiques* nevű újság leveleknek szerzője: „Melly igen különbözik a' Directorium Jelentése a' közönséges szóbelzédttől. — Hát ugyan csak e' miatt kellett a' Londoni Ministert el küldeni? Hogyha a' békesség távolléten sirankozunk, sokkal keservebben esik minékünk, hogy kormányfzékünk gondolatlansága, és hirtelensége miatt még annál is tovább esünk azon ohajtott idő zikkelyétől. — Igaz ugyan, hogy felettébb sokat kíván töllünk Anglia, de csak ugyan nem úgy adja azokat elő, mint változhatatlan fel tételeket. — A' békességes traktának kezdetétől távol vagyon még annak meg határozatása. — Felettébb nagy czítelenség az alkudozást az *Ultimatumon* kezdeni akarni. — A' Directoriumot, magosan hangzó kívánsága miatt, vagy mélly tudatlansággal, vagy rossz ízivel kell vádolni. —

A' *Bresti* flottának, Decemb. 25-ikén onnan lett ki evezéséről többé semmi ketségünk nem lehet, de merre, hova, és kik ellen fog az menni, e' már olly nagy titok, mellybe a' leg szemesebb diplomaticusoknak is meg görnyedve kell tekinteniük. *Hoche* Generális ugyan, az ezen flottán lévő ármádiánál ki hirdettetett jelentésében világosan ki mondotta, hogy *Hybernia* ellen fognának menni; és az által kívánta katonáit biztatni, hogyha vitézi módon viselnék magokat, a' *Hyberniában* lévő papság keresményét fogja nékiek jutalomúl adni. — De ki nem tudja a' Fr. vezéreknek *Machiavellusi* politikáját, ő felölök lehet iga-

zan el mondani, hogy nem oda ütnek, a' hová néznek. Eppen ezen hirdetményéből lehet azt a' következést ki húzni, hogy ő el akarja az Anglusokat altatni, és a' midőn *Hybernia* védelmezésére fordítanak nagyobb erejeket, más erőtlenebb helyen fogna *Angliába* ki szállani.

Mások úgy gondolkoznak, hogy azon *Brestiai* flotta *Portugallia* felé fogná útját venni, és erőszakkal kétfelé vágni igyekezni a' *Londoni* és *Lisszaboni* udvarok közt való szövetséget. — De ezen végnek el éresére sem annyi tengeri erő, sem olly mélységes halgatás nem kívántatna. — Ismét sokan azt hiszik, hogy a' napkeleti *Indiára* fogná menni, és nemcsak az útjában lévő Jó Reménység hegyét, hanem a' *Batavusoknak* el vétetett *Indiai* örökségeket is vissza szerzeni. Ezen hosszú útra nem 14 napra, hanem annyi hólnapokra való eleség kívántatna. Hát az az ötvén ezer emberre való fegyver, az a' sok munitzió, a' mellyekkel négy kisoró hajók követik azon flottát, mire valók vólnának?

A' *Kádixi* tudósítások szerint, rég az ideje, hogy a' tájjékon a' tengeri kereskedés ollyan virágzó állapotjában nem vólt, mint a' közelebb múlt hólnapokban, és Septemb. utolsó-napjától fogva, *Amerikából* igen sok gazdagon meg-terheltezt hajók érkeztenek meg oda.

A' *Párisi* Dámák ismét új módit találtak fel, és már se paputsot, se strümfet nem kezdettenek viselni, hanem a' lábok talpa alá igen vékony talpat tévén, azt gyémántal ékesített sinorral kötik a' bokájok tsontjaihoz, és külömben meztelen lábbal lévén, a' lábok útjaiba drága gyűrűket kezdettenek rakni, a' mellyért a' *Quotidienne* nevezetű újság írója meg-boffzankodván, a' maga leveliben a' *Párisi* Dámákról azt írja, hogy azon viselet mind meg-lehetne, hogyha nékiek ollyan lábaik vólnának, mint a' *Chinaiaknak*.

tett a' háborúság el távoztatására; mivel mindazáltal a' Frantzia politika ottan hatalmat vett, semmi iparkodásai nem használtak. — Még a' Spanyol udvar fundamentom nélkül való panaszainak meg vizsgáltságára is ajánlotta magát, de ilyenképen sem boldogúlhatott, semmi hely nem adattatván a' józan okosságnak, és a' természeti igazságnak. — Spanyol Országának fel tett tzellya az, hogy az Anglusoknak közép tengeren lévő és virágzó kereskedéseket el törülhesse, a' mellyet a' Frantziák sugallások után, igen könnyű dolognak lenni állit és képzeli, hanem a' mi azon tengerben való flottánk és vitéz hajó seregeink minden félelemtől és szorgalmatosságtól meg mentenek bennünket s. a' t.

Fox Úr, szokása szerént a' Spanyolok ellen való hadakozást is kárhoztatta, és egy olly nagy szerentsétlenségnek lenni mondotta, mellybe a' Ministereknek hamis politikajok miatt keveredett az Ország, és a' melly egyedül a' Frantziákkal való hadakozásnak következése. De végtére csak ugyan ő is meg egyezett mind abban, hogy a' Királynak egy meg köszönő levél nyújtattassék bé, mind pedig abban, hogy elegendő pénzbeli segítség adattassék ezen új háborúnak el kezdetésére és folytatására.

A' *Madritti* Kir. udvar négy nevezetes okot hozott elő, a' mellyek ötöt az Anglusok ellen való had indításra készerítették, úgymint 1) hogy az egyesült Angliai és Spanyol hajó seregeknek *Toulonból* lett ki üzettetéseknak alkalmatosságával, az Anglus Admirális azokat a' Fr. hajókat, és munitiókat, a' mellyeket magokkal el nem vihettek, öszve rontatta, és a' Spanyol Admirális hire 's egyezése nélkül, a' Korsikai sziget ellen ment 2) hogy a' *Madritti* udvar hire, 's vele való egyet értés nélkül kötött a' *Londoni* udvar az Amerikai szabad Statusokkal baratságos és kereskedésbeli szövetséget. 3) Hogy azon békessé-

ges planumot, a' mellyet a' *Madritti* udvar a' Fr. Respublikával való meg békélésre javaslott, a' *Londoni* udvar meg vetette, és nemcsak véget vetni nem akart a' jelenvaló veszedelmes és egész Európára nézve ártalmas háborúnak, sőt inkább mind inkább inkább kívánta azt gerjesztetni, és még is semmi költséggel nem akart segítségére lenni a' Spanyol nemzetnek. 4) Hogy mind a' két *Indiákra* való kereskedést magáévá tenni, azon világ részeiben való Frantzia, Hollandus és Spanyol szigeteket el foglalni igyekezett, illienképen az egész Oceanus tengeren maga akart vólna a' *London* udvar uralkodni s. a' t.

Az első okra azt feleli a' *Londoni* udvar, hogy első eset ez, mellyben az egyik hatalmasság a' másik szövetséges hatalmasságnak vétkül tulajdonította, hogy a' közönséges ellenségnek az egyik többet ártott, mint sem a' másik. — A' sem következik, hogy az egymással szövetséges hatalmasság közül a' másiknak szabadtsága ne vólna valamelly különös expeditiónak végbe való vite lére, minémű vólt a' *Korsikai* is, hogyha arra magát elegendőnek lenni itili.

A' második punctumot azzal tázfollja meg a' *Londoni* udvar, hogy minden másoktól nem függő szabad Statusnak hatalma vagyon a' harmadikkal való szövetség tételre, kivált a' melly a' másik szövetséges Statusnak kárára nintsen. Illyen vólt a' *Londoni* udvarnak az *Amérikai* Respublikával az el múlt esztendőben kötött baratságos és kereskedésbeli tractatusa.

A' harmadikat azzal háritja el a' *Londoni* udvar, hogy a' *Madritti* udvar által javasoltatott békességes planum, nemcsak magának *Angliának*, hanem minden Frantziák ellen öszve szövetekezett Fejedelmeknek, sőt az egész Európának ártalmára, a' koronás fejeknek végső veszedelmekre, és a' közönséges bátorságnak örökösön

való el temetésére szolgált volna. — Annak pedig, hogy a' *Londoni* udvar pénzel nem segítette a' Spanyolokat, fő oka e' volt, hogy sok alkalmatosságokban tapasztalta a' háborúnak valóságos folytatására való idegenségeket; e' mellett tellyességgel nem szorúlt a' *Madritti* udvar a' font sterlingekre, magának is elegendő jövedelme lévén nemtsak Európai, hanem Asiai és Amériikai gazdag tartományaiból.

A' *negyediket* minden fundamentom nélkül valónak lenni állította, mivel semmi datumokból meg nem mutathatta azt a' *Madritti* udvar, hogy a' Spanyol tengeri kereskedésnek ártalmára, és birodalmának kissebbitésére igyekezett volna a' *Londoni* kabinet. Mindezekből világosan kitet-
tzik, hogy nem a' fellyebb említett, és fundamentomosan meg táfoltatott, hanem más titkos, és nem a' békesség, hanem az irigység Fejedelmének agyavelejéből származott okok indították a' Spanyol udvart az Anglusok ellenvaló fegyver fogásra, mellynek az elsőre nézve előbb vagy később bizonyossan rossz következései fognak lenni.

Illyeten háborús környüállások közt is két nevezetes történet vizsgálta az Anglusokat. — *Elsőször*, hogy a' *Párisban* lévő Spanyol követ *Marquis del Campo* ollyatén jelentést tett a' *Directorium* előtt, hogy ő nékie tellyes hatalom adattott légyen azon Congressusban való meg jelenésre, a' mellyet a' kívánt békességnek helyre állitása végett tartani fognának a' hadakozó hatalmasságok. — *Másodször* az a' kellemetes hír, melly szerént a' *Jáva* szigetének leg nevezetesebb városa *Batavia*, a' *Belgák* arany bányaja is az Anglusok által el vétetnek lenni hirtetik.

Austriai Belgium.

Itten közönségessen azt hiszik az emberek, hogy a' sok hadi tsapások miatt el lankadt *Sán-*

brei és *Máási* ármádiának egy része a' *Renus* és *Máás* vize között, a' másik része pedig *Luxemburg* vidékén fognának téli kvártélyba szállani, mellyet leg inkább abból gyanítanak, mivel a' *Láhn* és *Sieg* vize közt táborozott Cs. K. ármádia is téli kantonirungba ment, 's egészlen meg szünt tábori foglalatosságaitól.

A' *Brüffzeli* és több városokbeli, Frantzia gondolkozású hivatalbeliek nagyon szepegnek *Károly* Fő Hertzegnek ide való jövetelétől, eleve látván, hogy ok eddig gyakorlott kegyellenségekért bizonyosan meg lakolnának, és törvénytelenül gyűjtött mammonjaikat is el vesztenék. Ettől való felelmek miatt *Argusi* szemekkel vigyáztatnak a' *Belgyiomi* papságra és nemességre; de még a' parasztokra is, a' kik meg únván a' sok adódzást, mostan is jobban szeretnének a' kétfejű fekete sas szárnyai alatt, mint a' szabadság hervadó fájának múltó árnyékában nyugodni.

A' *Belgyiomi* Cofztályokban bizonyos Cs. K. hirdetmény forog a' lakosoknak kezeiken, mellyben minden férfi és asszony rendű szerzeteseknek keményen parantsoltatik, hogy sem a' Fr. törvények alá ne vessék magokat, sem az úgy nevezett *Bons* papiros pénzt, a' mellyek által tudniillik magoknak fekvő örökségeket szerezhethének, el ne vegyék. — Akárki neve alatt, és únfzolására adatott légyen ki ez a' hirdetmény, elég az ahoz, hogy annak igen nagy creje vagyon mindenütt.

A' *Párisi* Directorium minden tábori liferánsait és egyéb creditorjait a' fellyebb említett *Bonsokkal* fizeti mostanában, a' mellyeken ok sok gazdag apatárságokat, klastromokat, és több papi épületeket vesznek magoknak, de nem azért hogy azokban lakjanak, hanem hogy a' földig lerontván azokat, a' materialékat nagy árron eladhassák, melly által leg alább 200-at is nyernek 100-200.

Jól emlékezhetnek a' *Magyar Kurir* Érd. Olvasói, hogy a' *Vendei* osztagban egy bizonyos fekete legiót állított fel *Hoche* Generalis. Ez a' legió töbűre a' Frantziákhoz által szökött és hadi fogságba esett katonákból áll, a' kik a' Nemzetek törvénye ellen a' *Brestiai* flottára küldettek, a' honnan életben és épségben kevesen fognak közülök meg szabadúlni.

Azon közönséges tiszviselők közt, a' kik a' *Brumair* hólnapnak 3-ikán hozatott törvény által hivatalyaiktól meg fosztattak, vagyon a' *Dylei* osztag *Fiscusa Malárme* is, kinél kegyetlenebb revolutionistat képzelni is allig lehet, és a' ki azon időben, mellyben néhai *XVI. Lajos* halálra íteltetett és vitettetett is, Előülője vólt az akkori Nemzeti Conventnek.

Olafz Ország.

A' Frantzia truppoknak *Bonóniában* lett bémeneteleknek alkalmatosságával, egy kegyes affzonsyság, azt az emigrált papot, a' kit tsupán könyörületességből házánál tartott és táplált, félvén a' Frantziák dühösségétől, házától el küldötte. E' szegény engedvén az affzonsyság parantsolatjának, tölle el bútsúzott, és midön szinte udvarából ki lépett vólna, öszve találkozván *Bonaparte* Fr. vezérrel, így szóllott nékie: Generális Uram! egy grátiát kérek ki Kigyelmedtől. Mit felele *Bonaparte*. Azt, hogy a' maga tábora előtt lövessen agyon az Úr engemet. — Miért kíván, felele amaz, az Úr töllem illyetén dolgot? Én, mond a' pap, Frantzia, és hazámból emigrált pap vagyok, azoltától fogva egy jó affzony kegyelméből éltem, 's házánál találtam menedek helyet; de mivel a' félelem miatt magánál tovább meg nem tarthat engemet, a' halálnál egyéb nékem hátra nints, és éppen ennek akarom magamat alája vetni. — Uram, mondá erre *Bonaparte*, mennyen vissza Kigyelmed azon jó affzony-

sághoz, 's mondja meg nékie nevennel, hogy Kigyelmed léssen az ő óltalom bástyája, és sem Kigyelmednek, sem azon affzonymságnak semmi bántások nem fog lenni. — Ebből ki tettzik, hogy a' leg vérengzőbb emberben is marad az emberi érzékenységnek valamelly pislogó szikrátskája.

A' *Bonóniai* Respublika új Constitutiójának bé vétele miatt, nem kitsiny zenebona támadt a' lakosok közt, mellyet az által tsendesített le a' *Bonóniai* Tanács, hogy 5 ezrtendeig való vassal 's tömlöttzel fenyegette azon zenebonának inditót, és azt igirte a' népnek, hogy senki közülök a' katonai életre nem fog kényszerítettetni. Így osztan 454 voksoknak töbsege által bé vétetvén az új Constitutió, nagy ágyú ropogások közt el énekeltetett a' *Téged Isten ditsirünk.*

Néhány *Maylandi* lakosok, törvényes fejedelmek erant viseltetett hívségektől öztönöztetvén, titkon azon iparkodtak, hogy a' *Lombardiai* legiónál szolgáló ifjúságot, zászlóiknak el hagyására beszélhessék, a' melly végre segítséget is igirtek nékik. — Bé sugattatván e' dolog azon légió vezérjének *Hotz* polgárnak, igen kemény rendelést és hirdetményt adott ki ellenek, mellyben 9 ezrtendőkig való fogságot igir azoknak, a' kik azon seregnél lévő ifjakat el tsábitani igyekeznek, azokat pedig, a' kik a' Fr. Respublika elenségeinek számokra katonákat verbuálnak, jószágaiknak confiscatiójával, 's halállal fenyegeti. A' *Lombardiai* Generál-Administratió minden *Angliai* portékáknak oda való bé vitetése keményen meg tiltotta. — A' Nápolyi Kir. Korona örökösnek *Mária Klementina* Fő Hertzeg Affzonymyal leendő, és a' jövő Martiusban, vagy Aprilisben tartatandó menyegzőjére pompás készülétek tétetnek.

Magyar Ország.

Szathmár Vármegyéből Dec. 24-kén. Itten egy bizonyos atya, a' maga fia jó nevelésén igye-

kezvéen, a' fiát mind tsak küldözgette az oskolába, a' ki a' maga el-küldetése után, az oskolából tsak hamar othon termett. Annakokáért a' jó atya gondolora vévén a' maga fia állapottyát, azon törte a' fejit, mellyik oskolába küldje-el, melylyen való gondolkodásban tsaknem egészen el-kábulva lévén, végtére azt határozta-meg magában, hogy a' *S. Pataki* oskolába küldje, a' kit a' maga gondolatja szerént, arra felé útra inditván, a' pajkos ifjú nem *S. Patak*, hanem másfelé vette a' maga útját, a' merre a' maga kedvellett oskolája hálojába belé is esett, mivel azon útyában tsak *brevi manu* meg-házosodott. Azon ifjú a' maga keresett oskolájánál, az V-dik *Károly* Császár mondása szerént jobb oskolába nem mehetett volna, mivel V-dik *Károly* Császár, a' fizilaj ifjakról azt szokta vala mondani: *Bártsak felesége volna*; mert a' meg tanittaná a' jámbor ifjat úgy tántzolni, a' mint a' notát húzzák. A' fennebb említett ifjú is annakokáért, a' maga jó oskolájára réá akadhott. — BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sopron Vármegyéből 10. Januar. Amaz irtoztató méregnek az Arzenikumnak az üszög ellen való alkalmaztatása sok Gazdáktól igen hafznosnak tartatik, úgy hogy némelleyek emberségekre is bizonyittyák, hogy a' midön a' szegény embernek szomszéd vetése tele vólt üszöggel, az övékben allig taláztatott egy 's két romlott kalászf. Hogy ugyan ezen hafznát tapafztalták sok gazdák, 's egyfersmind tudós Böltsék a' mezses, lugos, timsós, vagy erős sós vizeknek is, a' midön ezekkel kézfittették el az el vetendő magot, olvasni lehet minden földmivelést tanító könyvekben.

Vallyon azon számtalán szerentsétlen történet után, melly már az egér kövel való bánást követte, nem szolgálhatnaé e' következendő is arra alkalmatosságot, hogy az Arzenikummal való bánas tellyességgel senkinek meg ne engedtetne? *Sopron* Vármegyében, *Fraknó* vára mellyékén, *ko-*

salia nevű kis helységben történt a' napokban, hogy egy olyan edényben, mellyben Arzenikum tartatott, főzött gombótzokból 9 ember enne egy este. Öten közülök még azon éjjel meg hóltak, ketten más nap dél után; a' 8-iknak öszve sugorodtak karjai, és talán ez is amazok után fog ballagni; a' 9-ik egy leányka mind eddig tsak a' hátgerintze felfességéről és fájdmalmáról panaszolódik. — Azoknak, a' kiket a' Vármegye Orvosa fel bontatott, a' vékony belek mind véresseknek, gyúllattaknak, és imitt amott mintegy tüzes vassal meg sültögettetteknek, fenéseknak, és fótosaknak találtattak.

Hogyha ezen szerentsétlenség nem éri is leg többeket, a' kik magok bajmolódnak a' méreggel: mindazáltal gyanítani lehet, hogy később kórább közvényt vonhatnak tagjaikra. (Az én tapasztalásom szerént, még ifjú korokban rélzketökké léznek kezeik és fejeik). Méltó hogy az illyetén eseteknek ki hirdettetése által okosakká tétessenek a' gazdák, mivel az emberi életnek és egészségnek fogyatkozását semmi nagy termékenység sem pótolhattya ki.

* * *

A' Magy. Országgi Statusok által *Károly* Fő Hertzeg tífzteletére küldetett, és már vissza tért követség utazásának historiáját, a' jövő postán közleni fogom E. Olvasóimnak.

D. D. S.

